

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-263>

УДК 330.341.2(477)

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

INSTITUTIONAL CAPACITY: THEORETICAL-METHODOLOGICAL CONTEXT

Горняк Ольга Василівна

доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економіки та підприємництва,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4954-8101>

Gorniak Olga

Odesa I.I. Mechnikov National University

У статті досліджено теоретичні та методологічні підходи до визначення сутності, змісту і структури інституційного потенціалу як економічної категорії. У дослідженні використано методологію нової інституційної економічної теорії, що дало змогу визначити місце інституційного потенціалу в системі економічних категорій та господарській практиці. Обґрунтовано його важливу роль у забезпеченні економічного зростання й розвитку України в умовах війни та повоєнного відновлення. На основі емпіричних досліджень доведено, що інституційний потенціал та інституційна спроможність сприяють відновленню економіки, залученню інвестицій і ефективному використанню міжнародної допомоги. Визначено основні напрями розвитку інституційного потенціалу: цифровізацію державного управління, забезпечення прозорості й довіри, а також партнерство держави, бізнесу та громадян.

Ключові слова: інститути, інституційний потенціал, інституційна спроможність, антикорупційна спроможність, інституційна спроможність регіонів, економічний розвиток.

The article examines the theoretical foundations and methodological approaches to understanding the essence, content, and structural components of institutional potential as an important category of modern economic theory. Particular attention is paid to the role of institutions and institutional mechanisms in ensuring sustainable socio-economic development under conditions of economic instability and transformational change. The study applies the methodology of the new institutional economic theory, which made it possible to identify the economic nature of institutional potential, determine its place within the system of economic categories, and evaluate its practical significance for economic governance and business activity. The research substantiates that institutional potential plays a crucial role in the processes of economic growth, structural modernization, and long-term development. Its importance becomes especially significant for the economy of Ukraine in the conditions of wartime challenges and post-war reconstruction, when the effectiveness of state institutions, regulatory mechanisms, and public administration directly influences economic resilience and recovery capacity. Based on the results of empirical analysis, the study proves that institutional potential and institutional capacity, as a practical form of its implementation, significantly contribute to accelerating economic recovery processes, improving the investment climate, attracting domestic and foreign investments, and increasing the efficiency of international financial and technical assistance. Strong institutional capacity is also considered a key prerequisite for ensuring transparency, accountability, and effective coordination between economic actors. The article identifies the main directions for strengthening institutional potential, including the digitalization of public administration, improvement of transparency and public trust, development of effective legal and regulatory frameworks, and enhancement of cooperation and partnership between the state, business sector, and civil society. It is concluded that the formation of a strong institutional environment is one of the strategic conditions for sustainable economic development and successful post-war reconstruction of Ukraine.

Keywords: institutions, institutional potential, institutional capacity, anti-corruption capacity, institutional capacity of regions, economic development.

Постановка проблеми. Економічний розвиток в умовах повномасштабної війни стикається з низкою викликів, подолати які неможливо без відповідних інститутів, що забезпечують життєдіяльність економічної системи, тому роль інституцій та інститутів

в сучасних умовах значно зростає. Важливе значення при їх використанні мають такі принципи як прозорість і довіра, які формуються в умовах ефективної діяльності інститутів, перш за все, державних, а також дієвої монетарної системи, ефективних фінансових та соціальних інститутів.

Перехід від стану виживання до сталого економічного розвитку забезпечується саме інституційним потенціалом, який відображає спроможність держави, правосуддя, антикорупційної системи, інститутів самоврядування реалізувати політику економічного зростання і забезпечити сталий економічний розвиток. Незважаючи на війну, Україна має певні досягнення у цифровізації державних послуг та децентралізації економічної влади і у формуванні відповідних інститутів: Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП), територіальна громада, старостат. Але при цьому є значне відставання у таких напрямках як кадрова забезпеченість та спроможність, внутрішній контроль та результативність.

Зростання інституційного потенціалу передбачає поглиблення дослідження його економічної сутності та змісту, з одного боку, і подальше впровадження дієвих практичних інструментів у практику господарювання, з іншого. Теоретичні розробки базуються на концепціях і методології нової інституційної економічної теорії. Інституційний потенціал в новій інституційній теорії розглядається як економічна категорія і як механізм, що забезпечує економічний розвиток. Дослідження у такому контексті надає можливість розвинути теоретичні підходи до розвитку інституцій та інститутів в умовах трансформаційних зрушень, визначити їх адаптивність до динамічних змін та їх можливості забезпечити ефективність економічної системи в екстраординарних умовах, які склалися в Україні під час повномасштабної агресії.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Інституційний потенціал досліджується зарубіжними та українськими дослідниками. Серед зарубіжних дослідників слід, перш за все, відзначити таких представників нової інституційної економічної теорії як О.Б. Вільямсон, Т. Еггертссон, Д. Норт, Р. Ріхтер, Дж. Ходжсон, Е. Фуруботн, у роботах яких досліджені такі категорії як інституція та інститут у контексті розвитку економічної теорії, економічних та інституційних змін, їхнього впливу на розвиток суб'єктів господарювання і на їх економічну поведінку. Їх дослідження сформувавши теоретичне підґрунтя для аналізу інституційного

потенціалу як цілісної системи інститутів та визначили напрями його впливу на економічний розвиток. Дані проблеми досліджували Д. Аджемог'лу, Д. Брінкергофф, С. Джонсон, Дж. Робінсон, які обґрунтували, що інститути та інституційний потенціал відіграють провідну роль у забезпеченні економічного розвитку. Українські дослідники, які займаються проблемами інституційного потенціалу та інституційної спроможності, це Ю. Візник, О. Гарник, Я. Лопатинський, В. Міщенко, І. Підоричева, К. Редько, В. Соколов. У їх роботах проаналізовані роль державних інститутів, зміни інституційного середовища, дієвість інститутів у різних сферах (освіта, фермерство, будівництво тощо), процеси розвитку інституційного потенціалу в Україні під час війни і прогнози щодо подальшого розвитку у повоєнний період. На основі великого обсягу емпіричного матеріалу зроблені обґрунтовані висновки щодо тенденцій змін і вдосконалення інституційної структури України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В той же час слід, виходячи зі здобутків зарубіжних та українських економістів, продовжити теоретичні розробки стосовно економічної природи інституційного потенціалу, його структури, систематизації взаємодії та взаємовпливу його складових між собою і визначення їх впливу на економіку і суспільство. Названі аспекти ще недостатньо досліджені в економічній літературі, тому потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є визначення економічної сутності, змісту та структури інституційного потенціалу, його роль і значення у забезпеченні економічного розвитку під час війни і у повоєнний період.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інституційний потенціал досліджується як категорія нової інституційної економічної теорії, представники якої розглядають інституції як правила гри [1], що визначають стимули і обмеження поведінки економічних агентів, а інститути як організації (гравці), що забезпечують досягнення поставлених цілей. В концепції НІЕТ інституційний потенціал складається з таких елементів як інститути правової системи, публічного управління та адміністрування, планування, законодавства і правосуддя, бюджетування, а також фінансові інститути, антикорупційні інститути та інститути громадянського суспільства.

Формами реалізації інституційного потенціалу є інституційна спроможність, яка виража-

ється у забезпеченні управління та контролю державними органами; антикорупційна стійкість, яка означає прозорість процедури та ефективні запобіжні інструменти; економічна результативність та її показники.

Інституційний потенціал є ключовим поняттям у сучасній теорії економічного розвитку. Базовим елементом інституційного потенціалу виступають інституції, які були визначені Д. Нормом як «правила гри», що формують поведінку економічних агентів, їх стимули та визначають ефективність використання ресурсів [1]. В подальшому Д. Аджемоглу, С. Джонсон та Дж. Робінсон обґрунтували, що якість інституцій поруч з факторами виробництва забезпечують відповідний рівень розвитку і добробуту [2].

Спираючись на теоретичні розробки нової інституційної економічної теорії, можна надати таке визначення інституційного потенціалу. Інституційний потенціал – це потенційна можливість інституцій та інститутів держави забезпечити її цілісність (територіальну та ментальну), економічний поступ (економічне зростання та економічний розвиток), ефективність економічної системи (сприятливий інвестиційний клімат та конкурентоспроможність) добробут (високий рівень доходів та якість життя).

Структура інституційного потенціалу розкривається в залежності від підходів до аналізу його сутності та змісту. Одним із таких підходів є аналіз складових елементів інституційного потенціалу (рис. 1).

Інституційний потенціал представляє собою систему взаємопов'язаних елементів, які повинні відповідати, перш за все, таким принципам як прозорість, ефективність, забезпечення інтересів держави і суспільства. Публічна адміністрація як складова інституційного потенціалу представляє собою сукупність державних і недержавних інститутів публічної влади. Структурними елементами публічної адміністрації є органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування [3]. Головними ознаками інститутів державного і місцевого управління є публічність, юридично-владний та виконавчо-розпорядчий характер, організаційна спрямованість та безперервність здійснення своїх функцій [4].

Таким чином публічна адміністрація – система органів державної та місцевої виконавчої влади та інститутів (підприємства, установи, організації), які виконують адміністративно-управлінські функції і діють з метою забезпечення інтересів держави і суспільства в цілому.

Правова система як важливий елемент інституційного потенціалу представляє собою сукупність взаємопов'язаних, взаємоузгоджених і взаємозалежних юридичних засобів регулювання суспільних відносин та його наслідки. До них відносяться перш за все правові норми, правосвідомість, правові принципи, правові відносини. Правова система – це один із різновидів соціальної системи, вона формується у рамках державних кордонів кожної держави, хоча бувають також

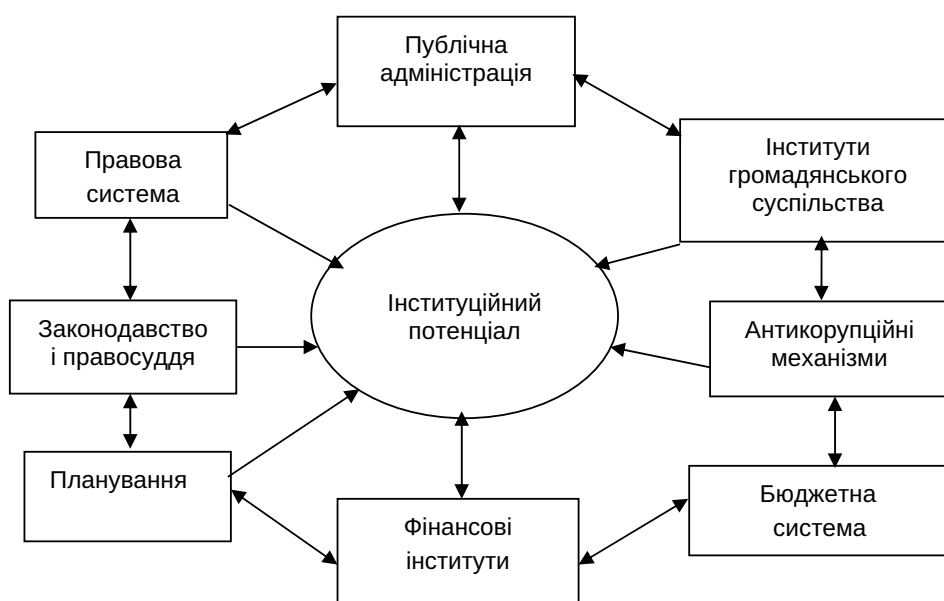

Рис. 1. Структура інституційного потенціалу

Джерело: сформовано автором на основі [4-9]

виключення. Формування даного інституту відбувається під впливом об'єктивних історичних процесів, які є унікальними для кожної держави, тому правові системи дуже різноманітні [5]. Складаючись з різнорідних елементів, правова система країни характеризується цілісністю, що забезпечує її стійкість. Зміна держаних форм організації суспільства призводить до необхідності адаптації правової системи до нових умов, її трансформації та розвитку.

Інститут законодавства і правосуддя представлений системою законодавчих актів, які узгоджені з Конституцією країни і забезпечують соціально-економічний розвиток країни, добробут населення, обороноздатність та конкурентні переваги у міжнародному економічному просторі.

Планування як інститут і як елемент інституційного потенціалу представляє визначений заздалегідь порядок дій для досягнення поставленої мети. Воно передбачає оптимальний розподіл ресурсів, визначення стратегічних і поточних цілей і завдань, а також засоби, прийоми і процедури, за допомогою яких розробляються плани та їх реалізація.

Фінансові інститути як елемент інституційного потенціалу це сукупність організацій, які здійснюють фінансові операції та реалізують фінансові відносини [6]. Головні фінансові організації – банки, страхові компанії, інвестиційні компанії, пенсійні фонди. Через них відбувається здійснення фінансових та комерційних операцій, вони є посередниками між економічними агентами в процесі забезпечення ефективності використання таких фінансових інструментів як гроші, цінні папери та фінансові активи. Фінансові інститути поділяються на інститути, що реалізують фінансову політику, та інститути, що здійснюють посередницьку діяльність. Перші представлені державними і міжнародними установами і організаціями, які керуються у своїй діяльності фінансовим законодавством та міждержавними угодами. Це – центральні (національні) банки, міністерство фінансів або казначейства, організації, що регулюють ринки цінних паперів, страхових послуг тощо. Другі – це банки, фінансові та страхові компанії, пенсійні фонди тощо.

Бюджетна система складається з державного бюджету та місцевих бюджетів. Місцеві бюджети – це обласні, районні, міські бюджети та бюджети місцевого самоврядування, які, в свою чергу, складаються з бюджетів тери-

торіальних громад, сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

Економічна природа бюджету заключається в тому, що з його допомогою держава надає суспільству унікальні блага й послуги, які істотно впливають на рівень добробуту та якості життя. До таких благ належить оборона країни, національна безпека й правопорядок, благоустрій, захист довкілля, освіта, охорона здоров'я, наука, культура. В бюджеті сконцентровані інтереси, держави, суб'єктів господарювання та населення. Між ними відбувається постійна конкуренція за присвоєння певної частини суспільного продукту. Тому головне призначення бюджету полягає у врівноваженні інтересів усіх суб'єктів суспільства [7].

Сучасна система антикорупційних механізмів базується на прозорості та підзвітності діяльності державних органів. Ключову роль у цих механізмах відіграють національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) та національне антикорупційне бюро України (НАБУ). Вони контролюють дотримання антикорупційного законодавства, розслідують складні та важливі корупційні справи. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) забезпечує процесуальний нагляд і підтримує державне обвинувачення в корупційних справах. В результаті забезпечується реалізація антикорупційної політики на всіх рівнях управління [8].

Інститути громадянського суспільства як важливий елемент інституційного потенціалу складаються з організацій, що створюються громадянами для захисту своїх прав і свобод, а також для вирішення спільних проблем та розвитку громад: громадські організації, благодійні фонди, професійні спілки, політичні партії, релігійні організації, об'єднання за інтересами [9]. Інститути громадянського суспільства виконують такі функції як вплив громадян на владу, захист спільних інтересів, сприяння розвитку громад (реалізація освітніх, культурних, соціальних проектів, залучення фінансових ресурсів державних програм, міжнародних грантів та допомоги). Крім того, дані інститути сприяють розвитку демократичних начал за рахунок контролю прозорості влади, участі громадян у місцевому самоврядуванні, формування культури відповідального громадянства. Організації, які офіційно зареєстровані, можуть залучати фінансування, укладати угоди з бізнесом чи міжнародними донорами, прозоро збирати і використовувати благодійні кошти.

Інституційна спроможність як форма реалізації інституційного потенціалу може бути визначена як здатність держави забезпечувати національну оборону, стабільність економіки, верховенство права та соціальні стандарти. В такому контексті інституційний потенціал представляє собою не лише сукупність відповідних елементів, але й реальну здатність державних органів виконувати свої функції в умовах невизначеності [10]. Економічне відновлення можливе лише за умови здатності інституцій адаптуватися до кризових станів економіки, а не тільки протистояти їм [11; 12]. Зважаючи на те, що війна призвела до радикальних змін у системі публічного управління, антикорупційної політики, бюджетного процесу, управління державним майном, такий підхід має для України надзвичайне значення.

Інституційна спроможність – здатність інституцій та інститутів забезпечити реалізацію інституційного потенціалу, тобто виконувати відповідні функції, взаємодіючи між собою з метою реалізації інтересів суспільства і громадян країни. Інституційна спроможність, таким чином, є формою реалізації інституційного потенціалу. Крім неї, формами

реалізації інституційного потенціалу є антикорупційна спроможність та інституційна спроможність регіонів (місцевих інституцій та інститутів). За допомогою названих форм інституційний потенціал реалізується, тобто вони є складовими механізми його реалізації.

Тому, на наш погляд, доцільним є аналіз форм реалізації інституційного потенціалу (рис. 2).

Інституційна спроможність як форма реалізації інституційного потенціалу виражається, перш за все, в адаптаційних можливостях інститутів, тобто у їх здатності пристосовуватися до змін в економіці та суспільстві. Гнучкість та адаптивність надає можливість інститутам вчасно реагувати на зміни, пристосовуючись до їх динаміки.

За таких умов інституційна спроможність зростає і відіграє роль у забезпеченні високих темпів економічного зростання і розвитку [13]. Адаптаційна спроможність інститутів формується в процесі їх трансформації, яка відбувається у відповідності до трансформаційних змін, що відбуваються в суспільстві, економіці та інших сферах життєдіяльності суспільства. Адаптація інститутів – це по суті результат їх трансформації та еволюції.

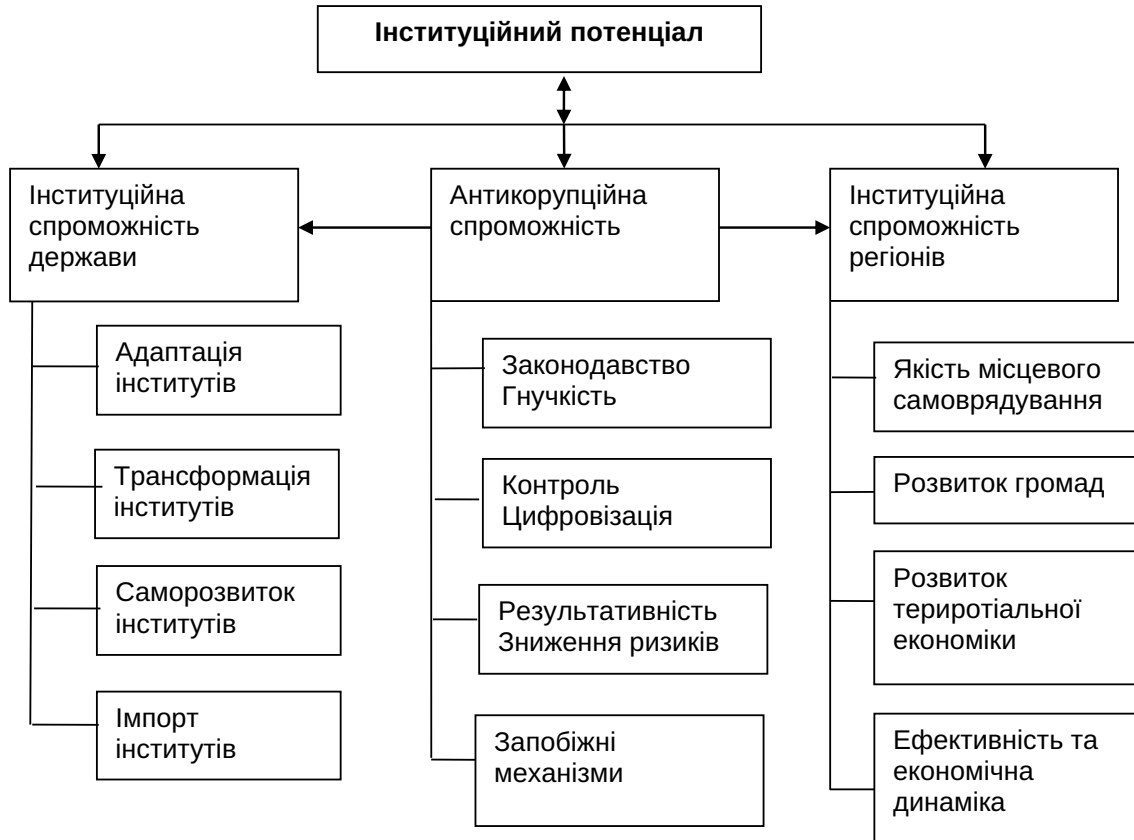

Рис. 2. Форми реалізації інвестиційного потенціалу

Джерело: сформовано автором на основі [10; 13; 16]

Важливим елементом інституційної спроможності є саморозвиток інститутів, який тісно пов'язаний з їх трансформацією, але відрізняється тим, що інститути, формуючись, розвиваються як живий організм і містять у собі своєрідне ядро з відповідними імпульсами саморозвитку. Вони не завжди співпадають з трансформаційними зрушеннями, оскільки інститутам притаманне намагання зберегти себе в умовах динамічних змін.

Підвищити інституційну спроможність можна за рахунок імпорту інститутів, особливо в період системних трансформацій, але при цьому необхідно прорахувати ризики такого імпорту, оскільки прискорені темпи впровадження таких інститутів у економічний простір країни, який не відповідає умовам функціонування цих інститутів, не забезпечить бажаного результату. Досвід України 90-х років підтверджує цей висновок.

Антикорупційна спроможність як форма реалізації інституційного потенціалу пов'язана з гнучкістю законодавства, яке забезпечує ефективну боротьбу з корупцією. Важливою умовою посилення антикорупційної спроможності є прозорість, яка забезпечує підвищення довіри громадян до влади, а також контроль з боку громадянського суспільства [14]. Одним із напрямів забезпечення контролю і прозорості є цифровізація адміністративних послуг за допомогою таких платформ як Дія та Proso.ro. Результативність антикорупційних заходів проявляється у зниженні ризиків. Крім того, антикорупційна спроможність передбачає наявність запобіжних механізмів, що надає можливість створити соціально-економічні умови для протидії розповсюдженню і посиленню корупції.

Інституційна спроможність регіонів проявляється через якість інститутів місцевого самоврядування, серед яких територіальні громади займають особливе місце. Інституційна спроможність регіону забезпечує розвиток територіальної економіки, формування ефективної структури економіки регіону [15; 16]. Підвищення інституційної спроможності регіонів, в свою чергу, залежить від ефективності регіональної економіки та економічної динаміки.

Дослідження міжнародних організацій свідчать, що Україна в рамках війни забезпечує достатній рівень функціональності державних інститутів, перш за все, інститутів державної служби та фінансового управління. При цьому стратегічне планування, кадрова політика та внутрішній аудит потребують подаль-

шого удосконалення і пристосування до умов війни. При цьому уряд України зумів забезпечити інституційну керованість у сфері базових соціальних виплат, податкового адміністрування та координації міжнародної допомоги [11; 12]. Це свідчить про те, що інституційна стійкість є основою макроекономічної стабільності під час війни.

Одним із важливих чинників забезпечення інституційної спроможності загалом та інституційної стійкості, зокрема, є такі процеси як децентралізація економічної влади та цифровізація, які надали можливість створити систему, її базові елементи ефективного управління під час війни. Цифровізація забезпечила мінімізацію бюрократичних бар'єрів і розширила можливості розвитку підприємництва.

Досвід економічного відновлення шляхом зміцнення інституцій мають багато країн світу. Дослідники, що вивчають даний досвід на прикладі країн Європи у повоєнний період, Балканських країн, Іраку та Афганістану, прийшли до висновку, що ефективність міжнародної допомоги країнам залежить від рівня якості їх інститутів. Серед них особлива роль належить публічному управлінню та антикорупційній політиці, які по суті, визначають тривалість відновлення [11]. Дослідження, проведені у 2025 році, засвідчили, що для України найважливішими інституційними чинниками сталого економічного розвитку є прозорість, підзвітність і контроль, а також інституційна координація між центральними та місцевими органами влади [17]. При цьому особливу увагу слід звертати на створення нових більш ефективних інститутів, що потребує переосмислення ролі держави (нова інституційна теорія держави), місцевого самоврядування та громадського сектору в процесі як планування відновлення, так і у його здійсненні, оскільки просте відтворення довоєнних інституційних структур не дасть бажаних результатів.

Одним із головних ризиків повоєнного відновлення визнана корупція. Transparency International Ukraine (2024) вважає що, не зважаючи на певний поступ у розвитку антикорупційної інфраструктури України (НАБУ, НАЗК, САП), є проблеми з підзвітністю та прозорістю використання міжнародної допомоги, Global Initiative (2023) запропонувала формувати багаторівневі системи моніторингу, починаючи від громад і закінчуючи міждержавним рівнем [11;12].

Практична їх реалізація передбачає:

1) включення антикорупційних компонентів у програми відбудови країни, тобто ex-ante контроль;

2) широке використання цифрових інструментів прозорості (Prozorro, Dream);

3) незалежний аудит донорських коштів на регіональному рівні.

Названі рекомендації підтверджуються також емпіричними дослідженнями, які свідчать про те, що прозорість і участь громадськості підвищують ефективність процесів відновлення і відбудови, а також рівень довіри до державних інститутів.

Слід відзначити, що інституційний потенціал України характеризується яскраво вираженою диференціацією. І. Підорічева [18], досліджуючи даний феномен, відзначила, що рівень розвитку кластерів та індустріальних парків залежить від управлінської спроможності місцевої влади і наявності партнерських відносин між бізнесом і державними структурами.

Реформа децентралізації економічної влади (2014- 2021 рр.) забезпечила певний рівень фінансової автономії більшості територіальних громад. Але під час війни відбувся зворотній процес, посилилася централізація фінансових потоків. Звичайно, за таких умов участь громад у відновленні економіки територій значно обмежується. Ці обмеження

посилюються також низьким рівнем кадрового потенціалу громад. Тому проблема балансу між централізованим контролем і автономією громад потребує вирішення, значення якого буде лише зростати.

Висновки. Україна знаходиться в унікальній ситуації, оскільки воєнні дії та відбудова економіки відбуваються одночасно. Тому використати класичні моделі постконфліктного розвитку можна лише в обмеженому виді.

Крім того, недостатньо також емпіричних даних щодо кількісної оцінки взаємозв'язку між якістю інститутів та темпами економічного зростання. Більшість дослідників зосереджують увагу на нормативно-правових аспектах, але при цьому ефективність інституцій у контексті продуктивності, інвестицій та інновацій майже не досліджуються. Можна подолати цю прогалину, поєднуючи кількісний аналіз (індекси, обсяги допомоги, ВВП тощо) з якісними методами (case studies, експертні оцінки тощо).

Взаємодія між національними та міжнародними інститутами у формі спільного управління фондами відновлення є важливим інструментом, який, з одного боку, є тестом на зрілість інституту української держави, а із іншого, – забезпечить оптимізацію процесу відновлення економіки після війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. І. Підорічева [Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Київ: Основи, 2000. 198 с.
2. Adcemoglu D., Johnson S., Robinson J.A. Institutions as a Fundamental Cause of Yong-Run Growth. Handbook of Economic Growth (Elsevier.2025) Volume IA Edited by Philippe Aghion and Steven N. Durlanf. 2025 Elsevier All rights reserved DOI: [https://doi.org/10.1016/S1574-0684\(05\)01006-3](https://doi.org/10.1016/S1574-0684(05)01006-3)
3. Іншин М.І., Шопіна І.М. Словник законодавчих і нормативних термінів: термінологічний словник. Київ: Алерта, 2008. 487 с.
4. Якобчук В.П. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / за заг. ред. В. П. Якобчук. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. – 476 с.
5. Гапотій В.Д., Жильцов О.Л. Воржевітіна Г.І. Основні правові системи світу: навчальний посібник / В.Д. Гапотій, О.Л. Жильцов, Г.І. Воржевітіна. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019 – 279 с.
6. Карпюк К.І. Класифікація фінансових інститутів та їх місце в економічних системах. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична, 2021. Випуск 29. С. 230-237. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5808995> .
7. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с.
8. Возняковська К.А., Більцька Д.А., Марчук В.В. Антикорупційні механізми у системі публічного адміністрування як засіб боротьби з організованою злочинністю в сфері господарювання. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*, 2024. серія ПРАВО. Вип. 84: частина 3. С. 43-48. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.6>
9. Дмитренко О.Б. Інститути громадянського суспільства: концептуально-теоретичні проблеми нормативно-правового забезпечення. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*, 2024. Випуск 6. С. 130-135. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.6>

10. Brinkerhoff D.W. Developing institutional capacity in fragile states. *Public Administration and Development*, 2010. 30 (1). P. 66-78.
11. World Bank Group. Support to Ukraine (2024 report) URL: <https://thedocs.worldbank.org> (Дата звернення 14.11.2025 р.)
12. Public Administration in Ukraine, 2024 Державне управління в Україні: Оцінювання на відповідність *Принципам державного управління* OECD Publishing, Paris, URL: <https://www.sigmaxweb.org/uk/publications/b0dd70ef-uk.html> (Дата звернення 14.11.2025 р.).
13. Візняк Ю.Я. Інституційне забезпечення економічного розвитку в умовах нестабільності. *Наукові записи/національні видання*. 2025. DOI: <https://10.5281/zenodo.15815646>.
14. Глущенко Н.В. Антикорупційна політика України: виклики та інституційна спроможність. *Вісник права* (університетський журнал). 2025. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.47>.
15. Костенко А.М. Фінансова спроможність інститутів громадянського суспільства в Україні. *Вісник КПІ*, Випуск 1 (41). 2019. DOI: [https://10.20535/2308-5053.2019.1\(41\).194506](https://10.20535/2308-5053.2019.1(41).194506).
16. Редько К. Ю., Гарник О. А., Лук'янихін В. О. Оцінка впливу інноваційного потенціалу на економічний розвиток: український контекст. *Академічні візії*, 2024. (32). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1199>. (Дата звернення 14.11.2025 р.).
17. ПРЕС-РЕЛІЗ № 2025/ECA/079. URL: [Worldbank.org documents.worldbank.org](https://documents.worldbank.org) (Дата звернення 14.11.2025 р.).
18. Підриччева І. Ю., Ліщук О. В. Актуальні напрями та перспективи розвитку індустріальних парків і кластерів у контексті сучасної та повоєнної відбудови України. *ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК ДОНБАСУ*. 2023. №1(71), С. 66–79. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1\(71\)-66-79](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1(71)-66-79).

REFERENCES:

1. Douglass North (2000) *Instytutsii, instytutsiina zmina ta funktsionuvannia ekonomiky* [Institutions, Institutional Change and Economic Performance]. Kyiv: Osnovy. 198 p. (in Ukrainian).
2. Daron Acemoglu, Simon Johnson, James A. Robinson (2005) Institutions as a Fundamental Cause of Long-Run Growth. In: *Handbook of Economic Growth*. Vol. 1A. Amsterdam: Elsevier. DOI: [https://doi.org/10.1016/S1574-0684\(05\)01006-3](https://doi.org/10.1016/S1574-0684(05)01006-3).
3. Inshyn M.I., Shopina I.M. (2008) *Slovnyk zakonodavchykh i normatyvnykh terminiv* [Dictionary of Legislative and Regulatory Terms]. Kyiv: Alerta. 487 p. (in Ukrainian).
4. Yakobchuk V.P. (ed.) (2025) *Publichne upravlinnia ta administruvannia* [Public Administration and Management]. Kyiv: Lira-K Publishing House. 476 p. (in Ukrainian).
5. Hapotii V.D., Zhylytsov O.L., Vorzhevitina H.I. (2019) *Osnovni pravovi systemy svitu* [Major Legal Systems of the World]. Melitopol: FOP Odnoroh T.V. 279 p. (in Ukrainian).
6. Karpiuk K.I. (2021) Klasyfikatsiia finansovykh instytutiv ta yikh mistse v ekonomichnykh systemakh [Classification of Financial Institutions and Their Place in Economic Systems]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Seriia ekonomichna. Seriia yurydychna*, vol. 29, pp. 230–237. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5808995>.
7. Kachula S.V., Pavlova H.Ye., Lysiak L.V., Dobrovolska O.V., Katan L.I. (2021) *Biudzhetna systema Ukrainy: navchalnyi posibnyk v skhemakh i tablytsiakh* [Budget System of Ukraine: Textbook in Schemes and Tables]. Dnipro: Monolyt. 332 p. (in Ukrainian).
8. Vozniakovska K.A., Biltska D.A., Marchuk V.V. (2024) Antykoruptsiini mekhanizmy u systemi publichnoho administruvannia yak zasib borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu v sferi hospodariuvannia [Anti-Corruption Mechanisms in Public Administration as a Means of Combating Organized Crime in the Economic Sphere]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnogo universytetu. Seriia Pravo*, vol. 84(3), pp. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.6>.
9. Dmytrenko O.B. (2024) Instytuty hromadianskoho suspilstva: kontseptualno-teoretychni problemy normatyvno-pravovoho zabezpechennia [Civil Society Institutions: Conceptual and Theoretical Problems of Regulatory Support]. *Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*, vol. 6, pp. 130–135. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.6>.
10. Derick W. Brinkerhoff (2010) Developing institutional capacity in fragile states. *Public Administration and Development*, vol. 30(1), pp. 66–78.
11. World Bank Group (2024) *Support to Ukraine*. Available at: <https://thedocs.worldbank.org> (accessed November 14, 2025).

12. OECD (2024) *Public Administration in Ukraine: Assessment Against the Principles of Public Administration*. Paris: OECD Publishing. Available at: SIGMA Web (accessed November 14, 2025).
13. Vizniak Yu.Ya. (2025) Instytutsiine zabezpechennia ekonomichnoho rozvytku v umovakh nestabilnosti [Institutional Support of Economic Development Under Conditions of Instability]. *Naukovi zapysy / natsionalni vydannia*. DOI: <https://10.5281/zenodo.15815646>.
14. Hlushchenko N.V. (2025) Antykoruptsiina polityka Ukrainy: vyklyky ta instytutsiina spromozhnist [Anti-Corruption Policy of Ukraine: Challenges and Institutional Capacity]. *Visnyk prava*, vol. 88(2). DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.47>.
15. Kostenko A.M. (2019) Finansova spromozhnist instytutiv hromadianskoho suspilstva v Ukraini [Financial Capacity of Civil Society Institutions in Ukraine]. *Visnyk KPI*, vol. 1(41). DOI: [https://10.20535/2308-5053.2019.1\(41\).194506](https://10.20535/2308-5053.2019.1(41).194506).
16. Redko K.Yu., Harnyk O.A., Lukianykhin V.O. (2024) Otsinka vplyvu innovatsiinoho potentsialu na ekonomichnyi rozvytok: ukrainskyi kontekst [Assessment of the Impact of Innovation Potential on Economic Development: Ukrainian Context]. *Akademichni vizii*, no. 32. Available at: Academy Vision (accessed November 14, 2025).
17. World Bank Group (2025) Press Release No. 2025/ECA/079. Available at: World Bank Documents (accessed November 14, 2025).
18. Pidorycheva I.Yu., Lishchuk O.V. (2023) Aktualni napriamy ta perspektyvy rozvytku industrialnykh parkiv i klasteriv u konteksti suchasnoi ta povoiennoi vidbudovy Ukrainy [Current Directions and Prospects for the Development of Industrial Parks and Clusters in the Context of Modern and Post-War Reconstruction of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 1(71), pp. 66–79. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1\(71\)-66-79](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1(71)-66-79).

Дата надходження статті: 22.04.2026

Дата прийняття статті: 18.05.2026

Дата публікації статті: 28.05.2026